

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેસર્સ એન. એસ. નાયક એન્ડ સન્સ

વિ

ગોવા રાજ્ય

૦૮/૦૫/૨૦૦૩

[ન્યાયમૂર્તિ એમ. બી. શાહ અને ન્યાયમૂર્તિ અરુણ કુમાર]

આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦/આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન
એક્ટ, ૧૯૯૬-કલમ ૩૭૭/ કલમ ૮૫ (૨) (એ)-૧૯૪૦ એક્ટ હેઠળ
અપીલ-૧૯૯૬ એક્ટનો અનુગામી કાયદો-બાકીની અપીલ પર ૧૯૯૬
એક્ટની લાગુતા-અરજ કે આબિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટને ધ્યાનમાં રાખીને ૧૯૯૬
એક્ટ લાગુ પડે છે-યોજવામાં આવે છે, લાગુ પડતો નથી-એકવાર
આબિટ્રેશનની કાર્યવાહી ૧૯૪૦ એક્ટ હેઠળ શરૂ થઈ જાય પછી, તે જ એક્ટ

આદેશ ડિકી બનવા માટે લાગુ થશે અને તે હેઠળ ઉદ્ભવતા અપીલ માટે પણ લાગુ થશે-અપીલ ફાઇલ કરવાનો અધિકાર ઉપાર્જિત અધિકાર છે અને તે જ કાયદાકીય જોગવાઈ અનુસાર સંચાલિત થશે.આબિટ્રેશન કરારને તે બદલવાનો કોઈ અધિકાર નથી.

હાલની અપીલમાં આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ની કલમ ૩૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પર આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ લાગુ થવા અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે ૧૯૪૦ના કાયદાની કલમ ૩૭ હેઠળ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલોનો નિર્ણય આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ના આધારે થવો જરૂરી છે કારણ કે આબિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ૧૯૪૦ના કાયદાની જોગવાઈઓ અથવા તેના કોઈપણ વૈધાનિક ફેરફાર અથવા પુનઃ અધિનિયમન અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને હાલમાં અમલમાં રહેલા નિયમો આબિટ્રેશન કાર્યવાહીને લાગુ પડશે; અને થાઈસેન સ્ટાલ્યુનિયન જી. એમ. બી. એચ. વિરુદ્ધ સ્ટીલ ઓથોરીટીઝ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ, [૧૯૯૯] ૯ એસ. સી. સી.૩૩૪ માં "આબિટ્રેશન પ્રોસિડિંગ્સના સંબંધમાં"શબ્દસમૂહ લાગુ થશે. મધ્યસ્થી સમક્ષ મધ્યસ્થી કાર્યવાહી તેમજ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહીનો સમાવેશ કરવા માટે વ્યાપક અર્થ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેથી એકવાર ૧૯૯૬નો કાયદો

અમલમાં આવ્યા પછી, અપીલ સહિતની આગળની કાર્યવાહી હાથ ધરવી જરૂરી હતી અને કરાર મુજબ ૧૯૯૬ના કાયદા અનુસાર નિર્ણય લેવો જરૂરી હતો.

અપીલને નકારી કાઢતા કોર્ટે ઠરવ્યુ:

૧. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮૫ (૨) (એ) ના આધારે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ની જોગવાઈઓ આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીને લાગુ પડશે, જે ૧૯૯૬ના અધિનિયમના અમલમાં આવ્યા પછી અથવા તે પહેલાં શરૂ થઈ હતી. આર્બિટ્રેશન કલમનો એક ભાગ એવી પણ જોગવાઈ કરે છે કે ૧૯૪૦ અધિનિયમની જોગવાઈઓ, જે હાલમાં અમલમાં હતી, તે પક્ષો વચ્ચેની મધ્યસ્થ કાર્યવાહીને લાગુ થવાની હતી. તે ક્યાંય એવી જોગવાઈ કરતું નથી કે એકવાર ૧૯૪૦ અધિનિયમ હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય, પછી તે ૧૯૯૬ અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા બાદ તુરંત જ ૧૯૯૬ અધિનિયમ હેઠળ હાથ ધરવામાં આવવી જોઈએ. આથી, ૧૯૪૦ના અધિનિયમ હેઠળ ચુકાદો પસાર કરવામાં આવે તેવી કાર્યવાહીમાં, ઉપરોક્ત ચુકાદાને રદ કરવા માટે અપીલ અથવા અરજી દાખલ કરવાનો ઉપાય ૧૯૪૦ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર હશે. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં ૧૯૪૦ અધિનિયમ હેઠળ મધ્યસ્થી કાર્યવાહી શરૂ થઈ હોય, તે કાયદા અનુસાર આગળ વધવાનો ઉપાર્જિત અધિકાર છે અને તે ૧૯૪૦નો અધિનિયમ હશે જે ચુકાદાને લાગુ કરવા માટે પણ લાગુ થશે. | ૭૨-C, E, F; ૭૪-એ]

૨. યિસેનનો કેસ ક્યાંય એવું નથી કહેતો કે ૧૯૯૬નો કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી, ૧૯૪૦ના કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પર પણ ૧૯૯૬ના કાયદાની જોગવાઈઓના આધારે નિર્ણય લેવાનો છે. તેના બદલે તે પુનરાવર્તન કરે છે કે એકવાર ૧૯૪૦ અધિનિયમ હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય, તે ચુકાદાને હુકમનામું બનવા માટે અને તે હેઠળ ઉદ્ભવતી અપીલ માટે પણ અરજી કરશે; અને ૧૯૯૬ના અધિનિયમની વિવિધ કલમો એટલે કે ૧૭,૨૧,૨૩ (૩), ૨૪ (૧), ૨૫,૨૬,૨૯,૩૧,૮૫ (૨) (એ) વગેરેમાં 'પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી' શબ્દસમૂહ સૂચવે છે કે તે પક્ષકારો માટે અન્યથા સંમત થવા માટે ખુલ્લો છે. તેથી જો મધ્યસ્થી દ્વારા અનુસરવાની પ્રક્રિયા અંગે પક્ષો વચ્ચે કોઈ સમજૂતી હોય, તો મધ્યસ્થીએ ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાને અનુસરવી જરૂરી છે. જો કે, આનો અર્થ એ નથી કે અપીલમાં પક્ષકારો દલીલ કરી શકે છે કે અપીલ પ્રક્રિયા તેમના કરાર મુજબ હોવી જોઈએ. અપીલ પ્રક્રિયા વૈધાનિક જોગવાઈઓ અનુસાર સંચાલિત કરવામાં આવશે અને પક્ષોને તેમાં ફેરફાર કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી. અપીલ દાખલ કરવાનો અધિકાર એ ઉપાર્જિત અધિકાર છે જે તેનાથી વિપરીત ચોક્કસ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી તે છીનવી શકાતો નથી. અહીં ૧૯૯૬ના અધિનિયમમાં આવી કોઈ જોગવાઈ નથી. વર્તમાન કેસોમાં, ૧૯૪૦ના કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલ અનિર્ણિત હતી અને તેથી, અપીલનો નિર્ણય ઉપરોક્ત કાયદા હેઠળની વૈધાનિક જોગવાઈઓના આધારે કરવો જરૂરી છે.

થાઈસેન સ્ટાલ્યુનિયન જી. એમ. બી. એચ. વિ. સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ, (૧૯૯૯) ૯ એસ. સી. સી. ૩૩૪ પર આધાર રાખ્યો હતો.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૯૭/૨૦૦૨

એ. એ. નંબર ૧/૧૯૯૩ માં મુંબઈ હાઈકોર્ટના તા.૨૭/૦૪/૨૦૨૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી સી. એ. નંબર ૯૮/૨૦૦૨, ૯૯/૨૦૦૨, ૧૦૦/૨૦૦૨ અને ૧૦૧/૨૦૦૨ સાથે.

અપીલકર્તા તરફે એસ. જી. દેસાઈ, પ્રશાંત કુમાર, સુશ્રી ત્રિવેણી પોટેકર, અમરજીત સિંહ બેદી અને અરુણેશ્વર ગુપ્તા.

સામાવાળાઓ તરફે રાજુ રામચંદ્રન, એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ, સુશ્રી એ. સુભાષિની, આશિષ ધોળકિયા, યુ. એ. રાણા અને સુશ્રી અનુરાધા પ્રિયદર્શિની હાજર રહ્યા હતા.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તિ શાહ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

આ અપીલ બોમ્બે હાઈકોર્ટ, ગોવા બેન્ચ દ્વારા આબિટ્રેશન અપીલ નંબર ૧/૧૯૯૩ વગેરેમાં તા.૨૭/૦૪/૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે.

પેઝિંગ અપીલોમાં, અપીલકર્તા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આબિટ્રિશન એક્ટ, ૧૯૪૦ની કલમ ૩૭ (અહીં બાદ 'ઓલ્ડ એક્ટ'તરીકે ઓળખવામાં આવશે.) હેઠળ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલોનો નિર્ણય આબિટ્રિશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ (અહીં બાદ 'ન્યૂ એક્ટ'તરીકે ઓળખવામાં આવશે.) ના આધારે કરવો જરૂરી છે કારણ કે આબિટ્રિશન કરાર નીચે મુજબ સુચન કરે છે: –

“ઉપરોક્ત આબિટ્રિશન એક્ટ, ૧૯૪૦ ની જોગવાઈઓ અથવા તેના કોઈપણ વૈધાનિક ફેરફાર અથવા પુનઃ અધિનિયમન અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને હાલમાં અમલમાં છે તે આ કલમ હેઠળ આબિટ્રિશન કાર્યવાહીને લાગુ થશે.

હાઈકોર્ટ દ્વારા આ દલીલને રદ કરવામાં દેવામાં આવી હતી.તેથી, આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

ઉપરોક્ત દલીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તા તરફે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈએ થાઈસેન સ્ટાલ્યુનિયન જી. એમ. બી. એચ. વિરુદ્ધ સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ, [૧૯૯૯] ૯ એસ. સી. સી. ૩૩૪ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો.

થાઈસેનના કેસમાં નિર્ણયનો ઉદ્દેશ કરતા પહેલા, અમે પહેલા નવા અધિનિયમની કલમ ૮૫નો સંદર્ભ લઈશું, જે નીચે મુજબ છે:

“૮૫. ૨૬ અને બચત-(૧) મધ્યસ્થતા (પ્રોટોકોલ અને સંમેલન) અધિનિયમ, ૧૯૩૭ (૧૯૩૭ નો ૬), મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૪૦ (૧૯૪૦ નો ૧૦) અને વિદેશી પુરસ્કારો (માન્યતા અને અમલીકરણ) અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (૧૯૬૧ નો ૪૫) આથી ૨૬ કરવામાં આવે છે.

(૨) આવા ૨૬ કરવા છતાં, -

(ક) આ અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો તે પહેલાં શરૂ થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં ઉપરોક્ત અધિનિયમોની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે, સિવાય કે પક્ષો દ્વારા અન્યથા સંમતિ આપવામાં આવે, પરંતુ આ અધિનિયમ લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં લાગુ થશે, જે આ અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો તે દિવસે અથવા પછી શરૂ થઈ હતી.

(ખ) ઉપરોક્ત અધિનિયમો હેઠળ ઘડવામાં આવેલા તમામ નિયમો અને જાહેર કરવામાં આવેલી જાહેરાતો, જે હદ સુધી તેઓ આ અધિનિયમને અસંગત નથી, તે અનુક્રમે આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હોવાનું અથવા બહાર પાડવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવશે.

કલમ ૮૫ (૨) (એ) ખાસ જોગવાઈ કરે છે કે-(૧) જૂના અધિનિયમની જોગવાઈઓ નવા અધિનિયમના અમલમાં આવ્યા પછી અથવા તે પહેલાં શરૂ

થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં લાગુ થશે, સિવાય કે તેના દ્વારા અન્યથા પક્ષકારો સંમત થાય.; (૨) તેમાં એવી પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે દિવસે અથવા પછી શરૂ થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં નવો કાયદો લાગુ થશે.

આ તમામ બાબતોમાં રપમી જાન્યુઆરી, ૧૯૯૬ પહેલાં મધ્યસ્થીઓની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી તે તારીખ પહેલાં શરૂ થઈ હતી અને સીએ નંબર ૯૭/૨૦૦૨, સીએ નંબર ૯૯/૨૦૦૨, સીએ નંબર ૧૦૦/૨૦૦૨ અને સીએ નંબર ૧૦૧/૨૦૦૨ માં ચુકાદાઓ અનુક્રમે તા.૨૦/૧૨/૧૯૯૧, તા.૧૭/૫/૧૯૯૪, તા.૭/૫/૧૯૯૨, તા.૩/૨/૧૯૮૯ ના રોજ એટલે કે તા.૨૫/૦૧/૧૯૯૬ પહેલાં પસાર કરવામાં આવ્યા હતા, અને સીએ નંબર ૯૮/૨૦૦૨ માં, ચુકાદો તા.૩૦/૯/૧૯૯૬ ના રોજ એટલે કે રપ જાન્યુઆરી, ૧૯૯૬ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.પેટા-કલમ ૨ (એ) ના આધારે, જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ નવા કાયદા અમલમાં આવ્યા પછી અથવા તે પહેલાં શરૂ થયેલી મધ્યસ્થ કાર્યવાહીને લાગુ પડશે.

વધુમાં, આર્બિટ્રેશન કલમનો જે ભાગ ઉપર ટાંકવામાં આવ્યો છે તે એ પણ જોગવાઈ કરે છે કે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ની જોગવાઈઓ જે હાલમાં અમલમાં હતી તે પક્ષકારો વચ્ચેની આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીને લાગુ થવાની હતી. તે

ક્યાંય એવી જોગવાઈ કરતું નથી કે એકવાર જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય, પછી નવો કાયદો અમલમાં આવે તે જલદી તે નવા કાયદા હેઠળ હાથ ધરવામાં આવવી જોઈએ. આથી, જે કાર્યવાહીમાં જૂના કાયદા હેઠળ ચુકાદો પસાર કરવામાં આવે છે, તેમાં ઉપરોક્ત ચુકાદાને રદ કરવા માટે અપીલ અથવા અરજી દાખલ કરવાનો ઉપાય જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર હશે.

વધુમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની દલીલનો સંપૂર્ણ જવાબ થાઈસન કેસના નીચેના ફક્રા (ફકરો ૩૨) માં છે, જેમાં કોર્ટે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે એકવાર જૂના અધિનિયમ હેઠળ આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય, તો આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીમાં અને ચુકાદાને લાગુ કરવા માટે જૂનો અધિનિયમ જ લાગુ પડશે.

“૩૨. ચુકાદાઓમાં ઉદ્દેખિત સિદ્ધાંતો દર્શાવે છે કે રદ કરાયેલા કાયદા હેઠળ પક્ષને ક્યારે અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે. તે જરૂરી નથી કે નવો કાયદો અમલમાં આવે ત્યારે મેળવવાના અધિકાર માટે કાનૂની કાર્યવાહી બાકી હોવી જોઈએ. તે જ કાયદા હેઠળ જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થાય ત્યારે ચુકાદાનો અમલ કરાવવો એ ચોક્કસપણે ઉપાર્જિત અધિકાર છે. જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી કર્યા પછી જે પક્ષ સામે ચુકાદો આપવામાં આવે છે તેના પરિણામો નવા કાયદા અમલમાં આવ્યા પછી આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં, જો તેને જૂના કાયદાની

જોગવાઈઓ હેઠળ ચુકાદાને પડકારવામાંથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે તો તે ખૂબ જ ગંભીર હશે. બન્ને કાયદાઓનું માળખું અલગ છે. જ્યારે જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થશે ત્યારે દરેકના મનમાં એટલે કે મધ્યસ્થીઓ અને પક્ષકારોના મનમાં હશે કે આપવામાં આવેલ ચુકાદો જૂના કાયદાની કલમ ૩૦ અને ૩૨ની અવગણના ન થવી જોઈએ. તે સમયે કોઈએ વિચાર્યું ન હોત કે જૂના કાયદાની કલમ ૩૦ ને નવા કાયદાની કલમ ૩૪ દ્વારા બદલી શકાય છે. હકીકતમાં સિવિલ અપીલ નંબર ૬૦૩૬/૧૯૯૮ માં અપીલકર્તા થાઈસેન પોતે જ સમજી ગયા હતા કે કોર્ટના આદેશને કોર્ટનો નિયમ બનાવવા માટે જૂના કાયદાની કલમ ૧૪ અને ૧૭ હેઠળ હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કરતી વખતે જૂનો કાયદો લાગુ થશે.પાછળથી જ તેણે પોતાનું વલણ બદલ્યું અને હવે એવી સ્થિતિ લીધી કે નવો અધિનિયમ લાગુ પડશે અને તે હેતુ માટે તેણે ચુકાદાના અમલ માટે અરજી દાખલ કરી. તે સમય સુધીમાં નવા કાયદા હેઠળ ચુકાદા અલગ રાખવાની મર્યાદા સમાપ્ત થઈ ગઈ હતી. અપીલકર્તાએ પોતે જ સામાવાળા સેલને વિશ્વાસ અપાવ્યો હતો કે જૂનો કાયદો લાગુ થશે. સૈલએ જૂના કાયદાની કલમ ૧૪ અને ૧૭ હેઠળ થાઈસેન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર આદેશ દાખલ કરવાની નોટિસ પ્રાપ્ત થયા બાદ જૂના કાયદાની કલમ ૩૦ હેઠળ આદેશ સામે વાંધો દાખલ કર્યો હતો. અમને જાણ કરવામાં આવી છે કે આવી સંખ્યાબંધ બાબતો સમગ્ર દેશમાં

અનિર્ણિત છે જ્યાં સમાન સંજોગોમાં ચુકાદાને જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ લાગુ કરવા અથવા રદ કરવા માંગ કરવામાં આવે છે. તેથી, અમે એવી રચના અપનાવી શકતા નથી જે આવી વિસંગત પરિસ્થિતિઓ તરફ દોરી જાય જ્યાં આદેશને રદ કરવાની માંગ કરનાર પક્ષ પોતાને કોઈ ઉપાય વિના જુએ.તેથી અમારો અભિપ્રાય છે કે તે જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ હશે જે સિવિલ અપીલ નંબર ૬૦૩૬/૧૯૯૮ ના કિસ્સામાં ચુકાદાના અમલીકરણને લાગુ થશે. કલમ ૮૫(૨)(એ) પર કોઈપણ અન્ય અર્થઘટન ફક્ત મૂંઝવણ અને મુશ્કેલી તરફ દોરી જશે. અમારા દ્વારા મૂકવામાં આવેલી આ રચના કલમ ૮૫ (૨) (એ) ના શબ્દો સાથે સુસંગત છે, જેમાં "જોગવાઈ"અને "મધ્યસ્થ કાર્યવાહીના સંબંધમાં"શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, જેનો અર્થ એ થશે કે એકવાર જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થ કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય તે પછી તે જૂનો કાયદો હશે જે ચુકાદાને લાગુ કરવા માટે પણ લાગુ થશે. "

સંદર્ભમાં પ્રકાશિત ભાગ એ વાત પર ભાર મૂકે છે કે એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ હોય, તે કાયદા અનુસાર આગળ વધવાનો ઉપાર્જિત અધિકાર છે અને તે જૂનો કાયદો હશે જે ચુકાદાને લાગુ કરવા માટે પણ લાગુ થશે.

વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈએ રજૂઆત કરી હતી કે થાઈસેનના કેસમાં, 'મધ્યસ્થી કાર્યવાહીના સંબંધમાં' શબ્દસમૂહને વ્યાપક અર્થ આપવામાં આવ્યો છે જેથી મધ્યસ્થી સમક્ષ મધ્યસ્થી કાર્યવાહી તેમજ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહીનો સમાવેશ થાય અને એકવાર નવો કાયદો અમલમાં આવે તે પછી, અપીલ સહિતની આગળની કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરવો જરૂરી છે અને કરાર મુજબ નવા કાયદા અનુસાર નિર્ણય લેવો જરૂરી છે. આ હેતુ માટે, તેમણે ઉપરોક્ત ચુકાદાના ફક્ત ૨૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

અમારા મતે, ફક્ત ૨૨ ક્યાંય એવું નથી કહેતો કે નવો કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી, જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પર પણ નવા કાયદાની જોગવાઈઓના આધારે નિર્ણય લેવાનો છે. ફક્ત ૨૨ અને ૨૩ નીચે મુજબ છે: –

“તારણો

૨૨. અનુસરવાના કારણો માટે, અમે માનીએ છીએ:

૧. જૂના અધિનિયમ (લવાઈ અધિનિયમ, ૧૯૪૦) ની જોગવાઈઓ નવા અધિનિયમ (લવાઈ અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬) ના અમલમાં આવતા પહેલાં શરૂ થયેલી લવાઈ કાર્યવાહીના સંબંધમાં લાગુ થશે.

૨. "મધ્યસ્થીની કાર્યવાહીના સંબંધમાં" શબ્દપ્રયોગને સંકુચિત અર્થમાં લઈ શકાય નહીં, જેનો અર્થ માત્ર લવાદી સમક્ષની કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી (બાકી રહેલી) હોય.તે માત્ર મધ્યસ્થી સમક્ષ પડતર કાર્યવાહીને જ આવરી લેશે નહીં, પરંતુ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી અને જૂના કાયદા હેઠળ લેવામાં આવતી કોઈપણ કાર્યવાહીને પણ આવરી લેશે, જે તેની કલમ ૧૭ હેઠળ હુકમનામું બનવા માટે જરૂરી છે અને તે હેઠળ ઉદ્ભવતા અપીલને પણ આવરી લેશે.

જ્યાં નવા લવાદી કાર્યવાહી અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા પહેલાં શરૂ થઈ હોય અને લવાદી સમક્ષ પેન્ડિંગ હોય, ત્યાં પક્ષકારો એવી સંમતિ આપી શકે છે કે નવો અધિનિયમ આવી લવાદી કાર્યવાહીને લાગુ પડશે અને તેઓ નવા અધિનિયમ અમલમાં આવે તે પહેલાં પણ આવી સંમતિ આપી શકે છે.

૪. નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે દિવસે અથવા પછી શરૂ થયેલી મધ્યસ્થ કાર્યવાહીના સંબંધમાં નવો કાયદો લાગુ થશે.

૫. એકવાર મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય પછી, એવું ન કહી શકાય કે ચુકાદાના અમલીકરણ માટે જૂના કાયદા દ્વારા સંચાલિત થવાનો અધિકાર એક અયોગ્ય અધિકાર હતો. તે ચોક્કસપણે ઉપાર્જિત અધિકાર

હતો.તે જરૂરી નથી કે જૂના કાયદા હેઠળ ચુકાદાને લાગુ કરવાના અધિકાર માટે તેના અમલીકરણ માટેની કેટલીક કાનૂની કાર્યવાહી નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે સમયે તે કાયદા હેઠળ બાકી હોવી જોઈએ.

૬. જો "મધ્યસ્થી કાર્યવાહીના સંબંધમાં" શબ્દસમૂહનો સંકુચિત અર્થ સ્વીકારવો હોય, તો તે જૂના કાયદા હેઠળ ચુકાદો આપવામાં આવે છે તે બાબતોના સંદર્ભમાં મોટી મૂંઝવણ પેદા કરે તેવી શક્યતા છે. મધ્યસ્થી કાર્યવાહી હાથ ધરવા માટેની જોગવાઈઓ જૂના અને નવા બંને કાયદામાં ખૂબ જ અલગ છે. ચુકાદાનો પડકાર મધ્યસ્થી કાર્યવાહીના સંચાલનના સંદર્ભમાં હોઈ શકે છે.અન્યાયી અને અસુવિધાજનક પરિણામો તરફ દોરી જાય તેવું અર્થઘટન સ્વીકારી શકાતું નથી.

નવા અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા પછી આપવામાં આવેલો વિદેશી ચુકાદો ફક્ત નવા અધિનિયમ હેઠળ જ લાગુ પાડી શકાય છે. ફોરેન એવોર્ડ્સ એક્ટ [Foreign Awards (Recognition and Enforcement) Act, ૧૯૬૧] હેઠળ વિદેશી ચુકાદાને લાગુ પાડવાનો કોઈ ઉપાર્જિત અધિકાર (vested right) નથી.

૨૩. નવા કાયદાની કલમ ૮૫ (૨) (એ) બે ભાગમાં છે: (૧) નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે પહેલાં શરૂ થયેલી લવાઈ કાર્યવાહીના

સંબંધમાં જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ લાગુ થશે, સિવાય કે પક્ષો દ્વારા અન્યથા સંમતિ આપવામાં આવે અને (૨) નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે દિવસે અથવા પછી શરૂ થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં નવો કાયદો લાગુ થશે. પ્રથમ અંગને વધુ બે ભાગમાં વિભાજિત કરી શકાય છે: (ક) નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે પહેલાં શરૂ થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ લાગુ થશે અને (ખ) જૂનો કાયદો એવા કિસ્સાઓમાં લાગુ થશે નહીં જ્યાં પક્ષો સંમત થાય કે તે 'નવો કાયદો અમલમાં આવ્યો તે પહેલાં શરૂ થયેલી લવાદ કાર્યવાહીના સંબંધમાં લાગુ થશે નહીં. ડોયપેક સિસ્ટમ્સ (પી) લિમિટેડ, મનસુખલાલ ધનરાજ જૈન, ધનરાજામલ ગોબિંદરામ અને નવીન કેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચર માં આ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયો દ્વારા "સંબંધમાં" શબ્દ વ્યાપક મહત્વ ધરાવે છે. આ અભિવ્યક્તિ "સંબંધમાં"ને સંપૂર્ણ અસર આપવી પડશે, ખાસ કરીને જ્યારે જૂના કાયદાની "જોગવાઈઓ" શબ્દો સાથે વાંચવામાં આવે. તેનો અર્થ એ થશે કે જૂનો કાયદો મધ્યસ્થતાના સમગ્ર દાવાને લાગુ પડશે જે ચુકાદાના અમલમાં પરિણમે છે. જો તે ન હોત, તો માત્ર "થી" શબ્દ પૂરતો હોત અને જ્યારે વિધાનસભાએ "સંબંધમાં" અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કર્યો હોય, ત્યારે યોગ્ય અર્થ આપવો પડશે. આ અભિવ્યક્તિ પ્રતિબંધિત અર્થને સ્વીકારતી નથી. કલમ ૮૫(૨)(a)નો પ્રથમ ભાગ મર્યાદિત બચત કલમ (limited saving clause) નથી. તે માત્ર

અધિનિયમની શરૂઆતના સમયે બાકી રહેલી કાર્યવાહીને જ નહીં, પરંતુ તે અધિનિયમ હેઠળ ચુકાદાના અમલીકરણ માટે જૂના અધિનિયમની જોગવાઈઓને પણ બચાવે છે.

ફરરા ૨૨ માં જણાવ્યા મુજબ, નિષ્કર્ષ ૧- કોઈપણ આરક્ષણ વિના નિષ્કર્ષ-૧ એ જોગવાઈ કરે છે કે જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ નવા અધિનિયમના અમલમાં આવતા પહેલા શરૂ થયેલી મધ્યસ્થ કાર્યવાહીના સંબંધમાં લાગુ થશે. નિષ્કર્ષ-૨, અમારા મતે, નિષ્કર્ષ-૧ ના સંદર્ભમાં વાંચવું જરૂરી છે, એટલે કે, 'લવાઈ કાર્યવાહીના સંબંધમાં' શબ્દસમૂહને સંકુચિત અર્થ આપી શકાતો નથી જેનો અર્થ મધ્યસ્થી સમક્ષ કાર્યવાહીની માત્ર પેન્ડિંગ થાય છે. તે માત્ર મધ્યસ્થી સમક્ષ પડતર કાર્યવાહીને જ આવરી લેશે નહીં, પરંતુ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી અને જૂના કાયદા હેઠળ ચલાવવામાં આવતી કોઈપણ કાર્યવાહીને પણ આવરી લેશે, જે તેની કલમ ૧૭ હેઠળ હુકમનામું બનવા માટે જરૂરી છે અને તે હેઠળ ઉદ્ભવતા અપીલને પણ આવરી લેશે.તેથી, તારણો-૧ અને ૨ ને એકસાથે વાંચવાના છે, જે સ્પષ્ટ રીતે પુનરાવર્તન કરે છે કે એકવાર જૂના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ થઈ જાય પછી, જૂનો કાયદો ચુકાદો હુકમનામું બનવા માટે અને તે હેઠળ ઉદ્ભવતા અપીલ માટે પણ લાગુ થશે.

નિષ્કર્ષ-૩ માત્ર પુનરાવર્તન કરે છે-જે આબિટ્રેશન એક્ટની વિવિધ કલમોમાં પ્રદાન કરવામાં આવ્યું છે, જે પક્ષકારોને મધ્યસ્થી સમક્ષ મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી દરમિયાન તેમના કરાર મુજબ પ્રક્રિયા પસંદ કરવાનો વિકલ્પ આપે છે. વિવિધ કલમો જેવી કે, ૧૭, ૨૧, ૨૩ (૩), ૨૪ (૧), ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૩૧, ૮૫ (૨) (એ) વગેરેમાં માં 'પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી' શબ્દસમૂહ સૂચવે છે કે તે પક્ષો માટે અન્યથા સંમત થવા માટે ખુલ્લું છે. લવાદની કાર્યવાહી દરમિયાન પક્ષકારોને તેમની પોતાની પ્રક્રિયા નક્કી કરવાનો અધિકાર આપવામાં આવે છે. તેથી જો મધ્યસ્થી દ્વારા અનુસરવાની પ્રક્રિયા અંગે પક્ષો વચ્ચે કોઈ સમજૂતી હોય, તો મધ્યસ્થીએ ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાને અનુસરવી જરૂરી છે. કારણ એ છે કે, પક્ષકારો વચ્ચેના કરારના આધારે મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવામાં આવે છે અને કરાર મુજબ કાર્ય કરવું જરૂરી છે. જો કે, આનો અર્થ એ નથી કે અપીલમાં પક્ષો દલીલ કરી શકે છે કે અપીલ પ્રક્રિયા તેમના કરાર મુજબ હોવી જોઈએ. અપીલ પ્રક્રિયા વૈધાનિક જોગવાઈઓ અનુસાર સંચાલિત કરવામાં આવશે અને પક્ષોને તેમાં ફેરફાર કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી. તે પણ સ્થાયી કાયદો છે કે અપીલ દાખલ કરવાનો અધિકાર ઉપાર્જિત અધિકાર છે જે તેનાથી વિપરીત ચોક્કસ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી છીનવી શકાતો નથી. આવી કોઈ જોગવાઈ નવા કાયદામાં નથી. વર્તમાન કેસોમાં, જૂના કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલ પેલિંગ હતી અને તેથી, અપીલનો નિર્ણય ઉપરોક્ત કાયદા હેઠળની વૈધાનિક જોગવાઈઓના આધારે કરવો જરૂરી છે. તેથી,

અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતમાં કોઈ તથ્ય નથી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે જોકે થાઈસેનના કેસના ફકરા ૩૫ પર આધાર રાખ્યો હતો. અમારા મતે, તે ક્યાંય પણ આપણે ઉપર જે કહ્યું છે તેનાથી વિપરીત કંઈપણ દર્શાવતું નથી. ઉપરોક્ત ચર્ચાનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે: –

“.....નવા કાયદાની કલમ ૮૫ (૨) (એ) માં દેખાતી "અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી"અભિવ્યક્તિ સિવિલ અપીલ નંબર ૬૧/૧૯૯૯ માં રાણી કન્સ્ટ્રક્શન્સના કિસ્સામાં સ્પષ્ટ રીતે લાગુ થશે.પક્ષો તેમના મનમાં સ્પષ્ટ હતા કે તે જૂનો કાયદો અથવા તે કાયદાનો કોઈપણ વૈધાનિક ફેરફાર અથવા ફરીથી કાયદો હશે જે આર્બિટ્રેશનને સંચાલિત કરશે. અમે અપીલકર્તા રાની કન્સ્ટ્રક્શન્સની રજૂઆત સ્વીકારીએ છીએ કે પક્ષો એવી ધારણા કરી શકે કે વિવાદો ઉભા થાય તે સમયે નવો કાયદો અમલમાં આવી શકે છે. આપણે કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૨૮ જોઈ છે. અમારા માટે એ સમજવું મુશ્કેલ છે કે આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ કાનૂની કાર્યવાહીના પ્રતિબંધમાં હોવાનું કહી શકાય.સામાવાળાની રજૂઆતમાં એવું કોઈ તથ્ય નથી કે જ્યાં સુધી પક્ષો નવી કાયદાની જોગવાઈઓ જાણતા ન હોય ત્યાં સુધી નવા કાયદાની અરજી માટે સંમત થઈ શક્યા ન હોત અને તેનો અર્થ એ થશે કે આર્બિટ્રેશન કલમમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ કરાર નવો કાયદો

અમલમાં આવ્યા પછી જ કરી શકાય છે. જ્યારે કરાર "અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી" અને "અમલમાં કાયદો" શબ્દસમૂહોનો ઉપયોગ કરે છે ત્યારે તે પક્ષોને સંમત થવાનો વિકલ્પ આપે છે કે નવો કાયદો બાકી મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી પર લાગુ થશે. નવો કાયદો અમલમાં આવે તે પહેલાં જ તે સમજૂતી કરી શકાય છે અને એવું ન કહી શકાય કે નવો કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી જ સમજૂતી કરવી પડશે.

ઉપરોક્ત ચર્ચા માત્ર એ દલીલ સાથે સંબંધિત છે કે જ્યાં સુધી પક્ષોને તેની જોગવાઈઓ વિશે જાણકારી ન હોય ત્યાં સુધી તેઓ નવા કાયદાની અરજી માટે સંમત થઈ શક્યા ન હોત અને તેથી, મધ્યસ્થી કાર્યવાહી માટે, આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ ની જોગવાઈઓ અથવા તેના કોઈપણ વૈધાનિક ફેરફાર અથવા ફરીથી કાયદો લાગુ થશે તે અસરનો કરાર માન્ય નથી. અદાલતે 'અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી' અભિવ્યક્તિનો અર્થઘટન કરીને ઉપરોક્ત દલીલને નકારી કાઢી હતી. કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે નવો કાયદો અમલમાં આવે તે પહેલાં જ આવી સમજૂતી કરી શકાય છે. જો કે, તે ક્યાંય એવું દર્શાવતું નથી કે બાકી મધ્યસ્થી કાર્યવાહીમાં, જે જૂના કાયદા હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર હાથ ધરવામાં આવી રહી હતી, પક્ષો પાસે પ્રક્રિયા બદલવાનો વિકલ્પ હોય છે.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અપીલમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે. દરેક કેસમાં અપીલકર્તાએ આજથી ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં પ્રતિવાદીને રૂ/.૧૦,૦૦૦ નો ખર્ચ ચૂકવવો પડશે.

કે. કે. ટી. –

અપીલ રદ કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*